

Monumentnummer*: 521771

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 december 2001
Kadaster deel/nr 82764/106

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Winschoten Oldambt Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Winschoten

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Winschoten F 10547

Omschrijving**

Inleiding

GEMEENTEHUIS gebouwd in 1895/96 naar een ontwerp van gemeente-architect K. de Grooth bijgestaan door Rijksbouwmeester C.H. Peters in een stijl waarin Neo-Renaissance en Neo-Gotische elementen zijn te herkennen. Aannemer was de heer Jb. IJzer; het schilderwerk werd uitgevoerd door J.M. Sprang. Zowel de hal als de gehele eerste verdieping verkeren in opvallend gave staat. Tevens zijn in het gemeentehuis zeer waardevolle interieuronderdelen aanwezig, zoals in de B&W kamer een mythologische vertelling door Jan Ossenbeek uit 1939 geschonken door H. Rothschild, in de rijk gedecoreerde raadzaal het beschilderde plafond met op de consoles de acht deugden aangebracht door hofschilder A.H. Trautwein uit Den Haag (onder andere gouden koets gedecoreerd), het portret van koningin Wilhelmina uit 1905 en de medaillons door portretschilder H.A. Sangster. Aan de achterzijde is een nieuwe vleugel aangebouwd die wegens te geringe ouderdom niet voor bescherming van rijkswege in aanmerking komt.

Het gemeentehuis is prominent gelegen in het centrum van Winschoten op de hoek van de Langestraat en de Johan Modastraat.

Omschrijving

GEMEENTEHUIS bestaande uit een rechthoekig volume met aan de rechterzijde een toren op vierkante plattegrond.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het twee verdiepingen hoge, onderkelderde GEMEENTEHUIS op nagenoeg rechthoekige plattegrond is opgetrokken in rode baksteen op een trasraam van roodbruine baksteen aan de voorzijde afgezet met een geprofileerde hardstenen lijst en aan de overige zijden met een geprofileerde rood/oranje steen; sierankers; voorzijde gevelbanden en waterlijst van zandsteen; overige zijden waterlijst van rood/oranje geprofileerde steen; decoratief gemetseld fries (voorzijde o.a. driepasbogen); Het pand wordt gedekt door een samengestelde kap met leidekking; gemetselde nokschoorsteen; crête; op zowel het dakvlak aan de zuidwest- als zuidoostzijde twee dakkapellen onder schilddak bekroond met een piron waarin een staand venster. De gevels worden geleed door T-vensters met drieruits bovenlichten waarin gekleurd glas-in-lood onder een segmentboog van rode baksteen en zandsteen en trommel gevuld met gekleurd metselmozaïek; onder de vensters een vlak van rode baksteen met aan de onderzijde een band van geglazuurde geprofileerde bruine steen met op de hoeken zandsteen.

De entree in segmentboogvormig portiek bevindt zich rechts in de risalerende tuitgevel aan de voorzijde (zuidwestgevel) en bestaat uit twee houten paneeldeuren waarin gekleurd glas-in-lood waarvoor smeedijzer met getoogd bovenlicht waarin vijf klimmende rondbogen waarin gekleurd glas-in-lood; vijf treden hoge hardstenen stoep; links in het portiek een smal getoogd staand venster met diefijzers. Het portiek wordt aan de rechterzijde ondersteund door een zandstenen zuil met hardstenen basement en zandstenen fantasie-kapiteel met op de hoeken een leeuwenkop. Aan de linkerzijde van het portiek twee getoogde T-vensters met in het bovenlicht drie klimmende rondbogen. Op de eerste verdieping een balkon met balustrade van zandsteen; centraal een zandstenen plaquette waarop staat geschreven 'S.P.Q.W.' (Senatus Populus Que Winschotanus); op de vier pijlers een zandstenen leeuw met wapenschild; zandstenen consoles met aan de voorzijde een leeuwenkop; drie dubbele houten balkondeuren waarin glas met drieruits bovenlichten waarin gekleurd glas-in-lood; tussen de balkondeuren twee nissen met segmentvormig achterveld en zandstenen baldakijn en onderbouw. In de top vier uitgespaarde gevelvelden waarin vier staande vensters, waarvan één met glas-in-lood, met aan weerszijden drie nissen, waarboven in een uitgespaard gevelveld een staand venster met aan weerszijden twee nissen, alle onder driepasboog van zandsteen en rode baksteen en trommel gevuld met gekleurd metselmozaïek. De tuitgevel wordt bekroond met drie rechthoekige gemetselde tuitstukken afgedekt met zandsteen; op de hoeken een gemetselde tuit afgedekt met zandsteen. In het terugspringende rechter geveldeel aan de voorzijde drie T-vensters met aan de linkerzijde een segmentboogvormig portiek onder schilddak. Het portiek dat wordt ondersteund door de zandstenen zuil van het portiek van de entree heeft aan de voorzijde een gemetseld muurtje afgedekt met zandsteen waarop centraal een engelenkop met lezenaar en rechts een leeuw met het gemeentewapen van Winschoten; aan de voorzijde een zandstenen plaquette waarop staat geschreven 'MDCCCXCVI'; aan de achterzijde een getoogd T-venster met bovenlicht waarin vijf klimmende rondbogen waarin gekleurd glas-in-lood; de beide portieken worden van elkaar gescheiden door een ijzeren hek. Op de eerste verdieping vier T-vensters.

Centraal in de noordwestgevel een gemetselde steunbeer met aan de linkerzijde een niet-origineel vierdelig venster (oorspronkelijk entree publieke tribune) en aan de rechterzijde drie T-vensters.

Tegen de achtergevel (noordoostzijde) is een niet-origineel volume (niet beschermd) aangebouwd. In de top van de tuitgevel vier staande vensters waarvan twee dichtgezet waarboven een staand venster.

Centraal in de zuidoostgevel bevindt zich de naar voren springende toren. De vijf verdiepingen hoge toren is opgetrokken op vierkante plattegrond; zandstenen gevelbanden en waterlijsten; goot op klossen; op de vierde verdieping aan elke zijde vier staande galmgaten met houten roosters; aan de zuidoostzijde op de begane grond twee staande getoogde vensters en op zowel de eerste, tweede als derde verdieping twee getoogde staande vensters waarin gekleurd glas-in-lood; aan de achterzijde op de begane grond een staand getoogd venster waarin gekleurd glas-in-lood met diefijzers. De toren wordt gedekt door een houten spits bekleed met leien met aan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

elke zijde een uurwerk onder houten afdak met zadeldak bekrond met een piron. Op de spits een achthoekige houten bovenbouw met aan elke zijde een opening onder driepasboog en balustrade. De toren wordt bekrond met een loden uivormige helm met op de nok een windwijzer. Aan de linkerzijde van de toren twee smalle H-vensters met gekleurd glas-in-lood in het bovenlicht. Aan de rechterzijde van de toren twee samengestelde driedelige vensters met bovenlicht.

In het INTERIEUR zijn ondermeer van belang: de houten paneeldeuren, op zowel de begane grond als eerste verdieping in de hal de kruisribgewelven rustend op zandstenen zuilen met fantasie-kapiteel, de marmeren vloer, de hardstenen bordestrap met leuning van smeedijzer en hout, in de hal op de begane grond het gekleurde tegeltableau uit 1895 van de firma Rozenburg uit Den Haag en het gemeente wapen waarop afgebeeld St. Vitus als monnik, op de eerste verdieping in de B&W kamer de houten paneellambrizing, de houten tafel met stoelen, het portret van burgemeester H.I. Schönfeld, een mythologische vertelling gemaakt door Jan Ossenbeek uit 1939 geschonken door H. Rotschild, in de raadzaal de houten paneellambrizing, de parketvloer, het beschilderde balkenplafond gedragen door acht consoles waarop afgebeeld de acht deugden (vigilantia, spes, sapientia, veritas, parcemonia, confidentia, justitia, fortitudo) aangebracht door hofschilder A.H. Trautwein uit Den Haag, het portret van koningin Wilhelmina uit 1905 van stof gemaakt door Trautwein, de medaillons van portretschilder H.A. Sangster, het portret van Willem van Oranje geschonken in 1938, in de toren het mechanische uurwerk.

Waardering

Gemeentehuis van algemeen belang vanwege architectuur- en cultuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een gemeentehuis uit 1895/96 in de provincie Groningen met Neo-Renaissance en Neo-Gotische elementen
- vanwege de opvallende vormgeving en zeer rijke detaillering
- vanwege de vrij hoge mate van gaafheid van zowel exterieur als delen van het interieur
- vanwege de zeer waardevolle interieuronderdelen
- als goed voorbeeld van het oeuvre van gemeente-architect K. de Grooth bijgestaan door Rijksbouwmeester C.H. Peters
- vanwege de beeldbepalende ligging in het centrum van Winschoten

Hoofdcategorie

Bestuursgebouwen, rechtsgebouwen en overheidsgebouwen

Subcategorie

Bestuursgebouw en onderdl

Functie

Gemeentehuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument